

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

***Всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю
06 червня 2026 року***

ОДЕСА

DOI: <https://doi.org/10.24195/CriticalThinking2026>

УДК: 378:159.955

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Музиченко Ганна В'ячеславівна - доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Койчева Тетяна Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, в.о. першого проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Папач Ольга Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри математики і методики її викладання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Дерік Ілона Морисівна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Листопад Олексій Анатолійович - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №15 від 25 червня 2026 року.)*

Рецензенти:

Княжева Ірина Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

галузі. Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»). 2025. № 4 (34). С. 1747–1757. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/23430/23400>

9. **Шевченко С. І.** Технологія дизайн-мислення як засіб формування креативної компетентності майбутніх учителів початкової школи. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2021. № 5 (109). С. 134–145.

10. **Yakman G.** STEAM Education: An Overview of Creating a Model of Integrative Education. Virginia Tech. 2008. 28 p.

ЦЕСЬЦІВ Діана Степанівна

ІНТЕГРАЦІЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН СПЕЦІАЛЬНОСТІ ІЗ «ТУРИЗМ ТА РЕКРЕАЦІЯ» ЯК ОСНОВА ПІДГОТОВКИ СУЧАСНИХ ФАХІВЦІВ

Сучасні трансформаційні процеси у сфері туризму та рекреації зумовлюють необхідність підготовки фахівців нового покоління, здатних ефективно діяти в умовах невизначеності, швидких змін і зростаючої конкуренції. У цьому контексті особливої актуальності набуває інтеграція критичного мислення у процес викладання дисциплін спеціальності ІЗ «Туризм та рекреація». Критичне мислення розглядається як ключова компетентність, що забезпечує здатність майбутніх фахівців до системного аналізу інформації, аргументованого оцінювання явищ і процесів, а також прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Водночас одним із пріоритетних завдань сучасної вищої освіти є визначення та впровадження ефективних методичних підходів до формування критичного мислення у процесі професійної підготовки. У цьому контексті особливої уваги потребує дослідження можливостей інтеграції інноваційних освітніх технологій у навчальні дисципліни туристичного спрямування. Таким чином, критичне мислення виступає не лише складовою професійної компетентності, але й базисом розвитку аналітичних навичок, самостійності мислення та готовності до діяльності в умовах динамічного туристичного середовища.

У сфері туристичної освіти у наукових дослідженнях згадується підхід українських авторів А. Голод, В. Худоби та А. Кухтій, у якому наголошується на необхідності поєднання фундаментальної теоретичної підготовки з розвитком практичних та аналітичних компетентностей здобувачів освіти [5]. Автори підкреслюють, що сучасний фахівець туристичної галузі повинен володіти не лише професійними знаннями, але й здатністю до самостійного критичного мислення, аналізу ситуацій та прийняття ефективних управлінських рішень.

У цьому контексті інтеграція критичного мислення у процес викладання дисциплін спеціальності ІЗ «Туризм та рекреація» виступає важливою умовою підвищення якості професійної підготовки. Такий підхід забезпечує формування системного бачення туристичних процесів, розвиток аналітичних здібностей та здатності до комплексного оцінювання різних аспектів туристичної діяльності, що, у свою чергу, сприяє підвищенню конкурентоспроможності майбутніх фахівців на ринку праці.

Реалізація критичного мислення у процесі викладання забезпечується через застосування інтерактивних та практико-орієнтованих методів навчання. Зокрема, у межах дисципліни «Туристичні ресурси України» студенти здійснюють комплексний аналіз природних, історико-культурних та соціально-економічних ресурсів регіонів, оцінюючи їх туристичний потенціал і конкурентні переваги [3]. У дисципліні «Географія туризму та рекреації» формується просторове мислення, що дозволяє аналізувати туристичні потоки та фактори регіонального розвитку [4].

У процесі вивчення дисципліни «Управління рекреаційними проєктами» критичне мислення реалізується через використання інструментів стратегічного аналізу, зокрема SWOT-аналізу, оцінювання ризиків, сценарного планування та розробки управлінських рішень. Це сприяє формуванню у здобувачів освіти навичок стратегічного мислення та прийняття рішень в умовах невизначеності.

Застосування активних методів навчання є важливою умовою розвитку критичного мислення. До них належать кейс-метод, проблемне навчання, проєктна діяльність, групові дискусії та аналіз реальних ситуацій туристичної практики. Такі підходи сприяють формуванню самостійності мислення, розвитку аргументаційних навичок та професійної рефлексії.

Важливим аспектом є використання цифрових технологій у навчальному процесі. Сучасні інформаційні ресурси, геоінформаційні системи, статистичні бази даних та онлайн-платформи забезпечують можливість роботи з великими масивами інформації, їх порівняння та критичного аналізу, що підсилює практичну складову підготовки фахівців туристичної сфери.

Окремо слід відзначити, що критичне мислення є основою формування професійної відповідальності майбутніх фахівців. У туристичній діяльності прийняття рішень часто пов'язане з економічними, соціальними та екологічними наслідками, що зумовлює необхідність обґрунтованого та виваженого підходу до професійних ситуацій.

Крім того, розвиток критичного мислення сприяє формуванню таких професійних якостей, як аналітичність, креативність, гнучкість мислення та здатність до адаптації в умовах трансформацій туристичного ринку. Це особливо актуально в контексті цифровізації та впровадження принципів сталого розвитку туризму.

У процесі підготовки здобувачів освіти важливо також формувати навички міждисциплінарного мислення, оскільки сучасний туризм інтегрує економічні, географічні, культурні та управлінські складові.

Важливе значення у формуванні критичного мислення має також практико-орієнтований підхід до навчання, який передбачає максимальне наближення освітнього процесу до реальних умов професійної діяльності. Використання ситуаційних завдань, аналізу практичних кейсів та моделювання професійних ситуацій у сфері туризму дозволяє здобувачам освіти не лише засвоювати теоретичні знання, але й застосовувати їх у процесі прийняття рішень. Такий підхід сприяє розвитку здатності до швидкої адаптації, формуванню відповідальності за результати власної професійної діяльності та підвищенню готовності до роботи в умовах реального туристичного середовища.

Таким чином, інтеграція критичного мислення у викладання дисциплін спеціальності ІЗ «Туризм та рекреація» є важливою складовою підготовки сучасних конкурентоспроможних фахівців, оскільки забезпечує розвиток професійних компетентностей, аналітичного мислення та здатності до ефективної діяльності в умовах сучасного туристичного середовища.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про туризм». – URL: http://tourlib.net/zakon/pro_turyzm.htm
2. Пометун О. І. Критичне мислення як педагогічна технологія // Український педагогічний журнал. – 2018. – №2. – С. 89–98.
3. Кузик С. П. Географія туризму : навч. посібник. – Київ : Знання, 2011.
4. Вишневська О. О., Парфіненко А. Ю., Сідоров В. І. Туристичне країнознавство. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011.
5. Голод А. П., Худоба В. В., Кухтій А. І. Підготовка фахівців з туризму у системі вищої освіти України // Альтернативний туризм. – 2023.

ЧАЙКА Олена Миколаївна

ENHANCING STUDENTS' CRITICAL THINKING THROUGH LITERATURE

Defining critical thinking within literary studies remains a challenging task due to the dynamic and interpretive nature of literature itself. Unlike more clearly bounded academic disciplines, literary studies are characterized by ongoing debates regarding what constitutes a literary text. Traditionally, scholarly attention has been focused on three principal genres – drama, prose fiction, and poetry. However, this classification reflects historical conventions rather than inherent limitations, as contemporary literary analysis increasingly encompasses diverse forms such as autobiographical writing, film, and digital narratives.

	викладання мистецької освітньої галузі	
Diana Tsestsiy Integration of critical thinking into the teaching of disciplines of the specialty j3 "tourism and recreation" as the basis for the training of modern specialists	Цесьців Діана Інтеграція критичного мислення у викладання дисциплін спеціальності j3 «туризм та рекреація» як основа підготовки сучасних фахівців	389
Olena Chaika Enhancing students' critical thinking through literature	Чайка Олена Розвиток критичного мислення учнів за допомогою літератури	391
Oksana Cheban How did participation in international professional development (internship) influence my personality development and attitude towards professional activity	Чебан Оксана Як участь у міжнародному підвищенні кваліфікації (стажування) вплинула на моє формування особистості та відношення до професійної діяльності	394
Leonila Cherevko Critical thinking as a component of professional training for future preschool teachers	Черевко Леоніла Критичне мислення як складова професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти	396
Sofiya Chovriy Developing critical thinking in future teachers in the age of artificial intelligence	Човрій Софія Розвиток критичного мислення у майбутніх вчителів в епоху штучного інтелекту	400
Yuliia Chuchalina Pedagogical conditions for the formation of students' critical thinking in the context of blended learning	Чучаліна Юлія Педагогічні умови формування критичного мислення здобувачів у контексті змішаного навчання	405
Valentyna Shamraieva Algorithmic and critical thinking: can international education withstand the influence of AI?	Шамраєва Валентина Алгоритмічне та критичне мислення: чи здатна освіта міжнародників протистояти впливу ШІ?	410
Svitlana Shvets Innovative approaches to teaching humanities in the context of digitalization of education	Швець Світлана Інноваційні підходи до викладання гуманітарних наук у контексті цифровізації освіти	413
Inna Shvydenko The influence of a	Швиденко Інна Вплив	415